

ἄφικτος, ἕτερος δὲ ναυτικός ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς ἐτέρας ἄκρας τῆς αὐτῆς κεφαλῆς. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκράτει τὴν ἄκραν σχοινίου τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὅτι ἤθελε νὰ βάλῃ εἰς τὴν θέσιν του. Ὁ Οὐίλντερ ἐγνώρισε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον· ἦτον ὁ πρὸ ὀλίγου συντροφος αὐτοῦ Φίδης, ὁ διὰ τὴν ἀκρασίαν του συνταχθεὶς ἤδη μὲ τοὺς ἐχθροὺς του. Ἡ φυσιογνωμία τοῦ νέου πλοίαρχου ἡ ἀπὸ τινων στιγμῶν αἰθριάσασα, ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ὄψεως ταύτης κατῆφειαν ἄκραν. Ἡ κυρία Οὐίλνερ παρετήρησε τὴν μεταβολὴν ταύτην, ἀνέλαβε δὲ τὸν διάλογον τὸν αἰφνιδίως διακοπέντα.

— Εἵπετε πρὸ ὀλίγου ὅτι εὐχαρίστως ἠθέλετε μᾶς ἐξαγάγει τῶν φόβων μας, ἔστω καὶ μὲ θυσίαν πράγματός τινος· τὴν φράσιν σας ἐκείνην τὴν συμπληρώνω ἐν μέρει ἐγὼ καθὼς βλέπετε, διότι τὴν εἴχετε ἀφήσει ἀτελεῖ· ἀλλὰ δὲν μᾶς λέγετε καὶ ὁποῖα εἶναι ἡ τοιαύτη θυσία;

— Τῆς ἰδίας μου ζωῆς, κυρία, ὅχι ὅμως καὶ τῆς τιμῆς μου.

Ἡ παιδαγωγὸς ἐνόμισεν ὅτι ὁ Οὐίλντερ τὴν ἐπερίπαυε· δι' ὃ ἀγανακτήσασα ἐστράφη πρὸς τὴν Γερτρούδην καὶ εἶπεν ἐν δυσαρεσκείᾳ καταφανεστάτῃ.

— Κόρη μου, ἃς πηγαίνωμεν πλέον εἰς τὸ δωμάτιόν μας.

Τῆς Γερτρούδης οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν ἐξέφραζον ὀλιγωτέραν δυσαρέσκειαν ἀπὸ τοὺς τῆς παιδαγωγοῦ· ἡ λάμψις δὲ αὐτῶν καθίστατο ζωηροτέρα ἔτι ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ λοιποῦ αὐτῆς προσώπου. Ἀμφότεραι λοιπὸν χαιρετήσασα ψυχρότατα τὸν νέον πλοίαρχον, ἀπεχώρησαν ἀφήσασαι αὐτὸν μόνον ἐπὶ τοῦ δρυφράκτου τῆς πρύμνης· ἐνῷ δὲ οἱ ναῦται εἰργάζοντο ἐμπρὸς εἰς διευθέτισιν τῶν σχοινίων καὶ εἰς κάθαρσιν τοῦ καταστρώματος, αὐτὸς ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ τοῦ ἐπιδρόμου καὶ ἔμεινεν ἐπὶ τινας στιγμὰς σιωπηλὸς καὶ ὡς ὄνειροπολῶν, καὶ μόνον ἐλαφρὰ ταραχὴ κώπης ἀνεγειρομένης καὶ καταπιπτούσης ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἐξήγαγεν αὐτὸν τῶν διασκέψεων του.

Τὴν ταραχὴν ταύτην ἀκούσας ὁ νέος πλοίαρχος καὶ νομίσας ὅτι ὀχληρὰ τις ἐπίσκεψις ἤρχετο πρὸς αὐτόν, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐβρίψε βλέμμα δυσαρεσκείας ἀνωθεν τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοίου ὅπως ἀναγνώριση τοὺς πλησιάζοντας. Λέμβος ἀλιευτικῆς, δέκα πόδας ἀπέχουσα τῆς Καρολίνης, ἐφέρετο ἀπὸ ἓνα μόνον ἄνθρωπον, ἐστραμμένον ἔχοντα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὰ νῦτα πρὸς τὸ πλοῖον, καὶ καταγινόμενον εἰς ἐπιδιόρθωσιν τῶν ἀγκυστέρων του.

— Αἶ φίλε, ἐφώνησεν ὁ Οὐίλντερ, τί ἔχθυς ἀλιεύεις ἐδῶ ὑπὸ κάτω τοῦ πλοίου μου, ἐνῷ λέγουν ὅτι εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος ὑπάρχει πληθὺς ὠραίων κεφάλων, ἱκανῶν ν' ἀποζημιώσωσι τὸν ἀλιεὶ διὰ τοὺς κόπους του;

— Ποτὲ δὲν γάνει κανεὶς τὸν κόπον του ὅταν ἀνεβῇ ἐπὶ τὸ ἀγκυστρίον του, ἀπεκρίθη ὁ ἀλιεὺς ἐπιστραφεὶς· ὁ Οὐίλντερ ἀνεγνώρισε τὴν χλευαστικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ γέροντος Ροδέρτου, τοῦ ἀπατεῶνος πρῶκτορος αὐτοῦ.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΙΣ, ΠΕΡΜΕΝΙΟΝ, ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ, ΒΑΛΑΚΛΑΒΑ.

(Ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Ῥώσου ΑΝΑΤΟΛΙΟΥ ΔΕΜΙΑΝΟΦ « ἡ Κριμαία. » σελ. 84—107).

(Συνέχεια, ὅρα Φυλλ. 67.)

Οὐχὶ μακρὰν τῆς Σεβαστουπόλεως καὶ πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν αὐτῆς, φάρος ὑψοῦται εἰς τὸ ἄκρον μικρᾶς γλώσσης γῆς, μόλις ὑπερβαίνουσας τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυμάτων. Τὴν προέχουσαν ταύτην ἔκρηαν οἱ ἀρχαῖοι ἀπεκάλεσαν *Χερσονήσον*, ὑπῆρξε δὲ ἡ ἔδρα ἰσχυρᾶς καὶ δυνατῆς ἐλληνικῆς ἀποικίας, ἀλλ' ἡ ἐξηλείφθησαν καὶ αὐταὶ αἱ ἀπώταται σκικαὶ πρὸ τῆς χριστιανικῆς ἀναγεννήσεως, ἀφινούσης δὲ μόνον ἀμφίβολόν τινα παραδόσιν μετὰ τὴν λάμψιν. Ὡς πρὸς τὴν Χερσονήσον, ἡ μυθολογία συνασπισαμένη μετὰ τῆς ἱστορίας, ἐζήτει νὰ ἀποπλανήσῃ τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς μυθώδεις ἀτραποὺς τῆς φαντασίας· ἐπὶ μέρους τῆς ξηρᾶς ταύτης καὶ μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Σεβαστουπόλεως εὐρίσκονται ἐρείπια τειχῶν, διεσπαρμένα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τακτικῶς διατεθειμένα ἀνὰ ἔσα ἀποστήματα, ὅπως εὐκόλως διακρίνῃ τοῦτο ὁ μετὰ τινος προσοχῆς ἐπισκοπῶν. Τινες ἐξέλαβον τὰ παραλληλόγραμμα ταῦτα ὡς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Χερσονήσου, ἣν λέγεται, ὅτι θεμελιώσαν ἐπὶ τῶν Ταυρικῶν παραλίῳν οἱ φυγάδες Ἕλληνες τῆς Ἡρακλείας.

Ἄλλ' ἄλλοι ἀρχαιολόγοι, μᾶλλον περιδεεῖς, ἐν τοῖς συμμετρικοῖς τούτοις διατοκοπίσμασιν ἄλλο τι δὲν εὑρον, εἰμὴ τὰ ἔχγη διαιρέσεως κτημάτων, εἰς μακρὰν ἄλλως ἀναβαινούσης ἀρχαιότητα. Τὸ ὀλίγον βάθος τῶν θεμελίων τῶν τοίχων τούτων, σχεδὸν ἐξελημμένον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας, δὲν ἐπιτρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐχρητίμευσάν ποτε ὅπως ὑποστηρίζωσι σημαντικὰ τινα οἰκοδομήματα ἄλλως τοιαῦτα ἐρείπια εὐρίσκονται σχεδὸν πανταχοῦ τῆς ἐκτάσεως τῆς πάλαι ποτὲ Ἡρακλεωτικῆς Χερσονήσου· ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα συναντᾷ τις ἐπίσης λείψανα πύργων ἐπιμνημείων, ἀξιοθαύμαστα διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀλλήλοις ὑπερκειμένων λίθων. Ἐὰν ἀπὸ τῆς σκοπίας, ὅπου ὑψοῦται ὁ φάρος, ἀκολουθήσῃ τις τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου ἀναβαίνων πρὸς ἀνατολὰς, ἀνύψωσις ἀκούστως ἐπαισθητὴ ὁδηγεῖ αὐτὸν μέχρι τῶν πρώτων ὀροπέδιων τῆς ἀλύσεως τῶν ὀρέων τῆς Κριμαίας, καὶ ἐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦ ὕψους μεγαλοπρεποῦς ἀκρωτηρίου, τοῦ παρ' Ἑλλήσι *Παρθενίου Ἀκρωτηρίου*, ἐκπλήξεως καταβυθίσαι ὄμμα ἐπὶ τῆς Χερσονήσου ταύτης, τὸσά μικρᾶς πρὸς τὴν ἀθάνατον αὐτῆς φήμην, καὶ θέλει ἀπορών ἐρωτήσει, πῶς ἀπὸ τῆς σπιθαμῆς ἐκείνης τῆς γῆς ἐξῆλθον ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῶν παραδόσεων, τῶν μύθων καὶ τῆς ποιήσεως, οἵτινες, διὰ τῆς φαντασίας, καλλίονες ἐγένοντο καὶ τῆς ἱστορίας.

αυτῆς. Κρίνατε λοιπὸν τὰς ἀρχαίας ἡλικίας διὰ τοῦ ἀδιοράτου τούτου τμήματος τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ζητήσατε τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας μεγάλης πόλεως, ζητήσατε τοὺς νόμους τῆς, τοὺς θεσμούς τῆς, τὸ μεγαλεῖον τῆς, τὴν διάρκειάν τῆς· μόνον λίθοι τινὲς, ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐσκορπισμένοι, ἀποκρίνονται, καὶ τῆς ἐπιστήμης ἡ ἀβεβαιοότης καλπάζουσα διέρχεται ἐπὶ τοῦ ἐρμωμένου τούτου πεδίου. Ἐνταῦθα ἡ ποίησις βασιλεύει· ἡ ἱστορία ἀπέμεινε κάτω εἰς τὴν κοιλάδα. Θέλετε ἐντούτοις νὰ παρασταθῇτε εἰς τὸ ἀθάνατον δῶμα τῶν Ἀτρείδων καὶ τοῦ πολέμου τῆς Τρωάδος, ὅπερ ὁ κόσμος μανθάνει μόλις ἀρχίζων· ἢ ἀναγινώσκει; Κάμετε βηματισμούς τινες ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀκρωτηρίου. Ἴδου ἡ σκηνή, σκηνὴ ἀκαλλοίωτος. Ἀνωτέρω τῆς κλασσικῆς ἐνότητος, ἀμετάβλητος ἔμεινε ἀπὸ τρισηλίων ἐτῶν, ὅτε ὁ γέρον Ὀμηρος ἐκυρίευσεν τὸν ποιητικὸν κόσμον.

Ὁ νὰς τῆς Ταυροπολίτιδος Ἀρτέμιδος, ὁ αἰματωμένους φέρων βωμούς, εὐρηται εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Οἱ πόδες τοῦ περιηγητοῦ πατοῦσι τὸ φοβερὸν αὐτοῦ ἔδαφος. Ὁ βωμὸς τῆς Θεᾶς ἰδοὺ· εἶναι λίθος τετράγωνος, θυσιαστήριον σκληρὸν καὶ χονδροειδές, ὡς γὰρ τῶν Δρυίδων. Πρὸς τι χρητιμύουσι περικαλύμματα καὶ ἄνθη ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου, πάντοτε ἐρυθροῦ ἐξ αἵματος; Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐβάδισεν ἡ ἱέρεια, εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἡ μάχαιρα ἐξέφωγεν ἀδελφικῆς χειρός. Ὀλίγον μακρὰν δεικνύουσι τὸν βράχον, ἐφ' οὗ μακρὰς διήλθε νύκτας ὁ Ὀρέστης, ἀπὸ τόσον μακροῦν; ἔλθων χώρῃς, ὅπως κατενάτη τὴν ὁργὴν τῶν Εὐμενίδων. Ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σιρόκλης εἰς τὰ δράματά των κατέγραψαν τὰ περιφανῆ ταῦτα ὀνόματα. Ἀλλὰ ποῦ σύρε ἡμεῖς ἡ ποίησις αὐτῇ; Εἴμεθα περιηγηταί, οὐχὶ δὲ καὶ ποιηταί. Ἐπαυκακάμψωμεν ἐπὶ τὸ πραγματικώτερον.

Τῇ 24 Αὐγούστου, κατὰ τὴν δροστερώτεράν τῆς πρωΐας ὥραν, προσεγγίζομεν εἰς τὸ ὠρχίον τοῦτο μυθολογικὸν ἀκρωτήριο τοῦ Παρθενίου, ὅπερ ἡ γεωγραφία τῶν Γενουησιῶν προσηγόρευεν *Arth or a κρωτήριο*. (Gapo Fiorente) Ἐκ Σεβαστουπόλεως ἐλάβομεν ἀμάρξας τινας, αἵτινες ἔμελλον νὰ φέρωσιν ἡμεῖς αὐθημερόν εἰς Βυλακλάδην. Ἡ εὐθεία ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν ὁδὸς μᾶς ἔλαμνε νὰ παρεκβῶμεν τῆς γραμμῆς, ὅπου οἱ ἱστορικοὶ καὶ οἱ γεωγράφοι τῆς ἀρχαιότητος, Στράβων καὶ Ἡρόδοτος, ἔθετον τὴν τάφρον, ἥτις ἐχώριζε ποτὲ τὴν Χερσόνησον ἀπὸ τῆς Κριμαίας. Ἡ ὁδὸς, ἡ ἐπὶ ξηρᾶς ὁλως πεδιάδος διευθυνομένη, καταλήγει αἰφνης εἰς ἄπειρον ἡμικύκλιον βράχων, ὅπερ καταπίπτει πρὸς τὴν θάλασσαν μεταξὺ δύο ἀκρωτηρίων μυτερῶν, προκυπτόντων ἀπὸ τὰ κύματα. Τὸ ἐκτεταμένον τοῦτο ἀμφιθέατρον παρέχει μεγαλοπρεπέτατον θέαμα διὰ τῆς ὠραίας μορφῆς τοῦ βράχου καὶ τῆς αὐστηρᾶς χροίᾶς τῆς τοποθεσίας. Ἐπὶ πτυχῆς τινος τοῦ βράχου καὶ εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ φυσικοῦ τούτου κύκλου ὑφύεται τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Πέριξ τοῦ μοναστηρίου εἰσὶ σεσωρευμένοι, διὰ τοῦ ζωγραφικωτέρου τρόπου, οἰκίαι τινες ἀνθηραί, ἔχουσαι ὡς κέντρον ὠραίας ἐκκλησίας, ἧς ἡ ἐξ ἐρυθροῦ μεταλ-

λου ὀροφὴ καὶ ὁ χρυτοῦς σταυρὸς στίλβουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ξηρασίας τῆς περιχώρου. Δέκα μοναχοί, ὑπὸ τὰς διαταγὰς σεβασμίου τινος ἀρχιεπισκόπου, ὃν συνηντήσαμεν ἐν Σεβαστουπόλει, κατοικοῦσι συνήθως τὴν μεγάλωσχημον ταύτην ἐρημίαν. Ἐκ τοῦ σεμιναρίου τούτου ἐξέρχονται σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐφημέριοι τοῦ στόλου. Ἴδου ὁ λόγος δι' ὃν τέσσαρες μόνον εὐρίσκοντο ἐν τῷ Μοναστηρίῳ.

Πέντε τῶν κληικῶν τούτων ὑπηρετοῦν ἐντὸς τῶν πλοίων, ὁ δὲ δέκατος διετέλει αἰχμαλώτος· παρὰ τοῖς Κιρκασίοις, τὸ δὲ μοναστήριον συνήθριζεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ διὰ μεγάλου κόπου τὰς εἰς ἀπολύτρωσιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένας 8000 ρουβλίων. Παρὰ τὴν ἀπλὴν κατοικίαν τῶν ἐρημιτῶν δύο πλέον ἐκτεταμέναι οἰκίαι εἰσὶ προσδιωρισμέναι διὰ τὰς οἰκογενείας, αἵτινες ἐνίοτε ἔρχονται εἰς ἀναζήτησιν ἁγίας ἀναχωρήσεως ἐν τῷ μέσῳ τῶν βράχων τούτων. Ὑπάρχει ἐλευθέρῃ ἡ περιδιάβασις ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ δεσπόζοντος τὸ μοναστήριον· εἰς τὸ ὕψωμα τοῦτο ἀναβαίνουν διὰ θαλάττης κλίμακος. Τοὺς δὲ κήπους τῶν ἀγαθῶν καλλογήων ὠραία πηγὴ ἀρδεύει καὶ καλλύνει. Οἱ κῆποι οὗτοι καταβαίνουν πρὸς ἡνωμένον ὄρμον, ὅπου ἔστυρεν ἡμεῖς ἡ ἀκάθεκτος θεωρὶα λουτροῦ, προφυλασσομένου ἀπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τὰ κύματα.

Ἐν τούτοις τὸ Παρθένιον ἀκρωτήριο μᾶς περιέμενε, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἡνέχθη ἐπὶ τῶν ζωγραφικῶν τούτων σκοπιῶν. Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον ἄκρον καὶ συνηθροίσθημεν ἐπὶ τινος βράχου, ὅστις ἀπὸ θαλάττης ὁμοιάζει τὸ ῥάμφος αἰετοῦ κρεμαμένον ἐπὶ τῆς ἀβύσσου, ἐδεσπόζαμεν διὰ τῶν ὀρθαλμῶν, ἀπὸ περιπόρου ὕψους, τὸ σύνολον τοῦτο, πλήρες μεγάλου καὶ τέρψεως.

Φαντασθῆτε πανταχόθεν μακρὰν καὶ ἔνθεν κἀκεῖθεν ἄπειρον σωρείαν ὄγκων ἀνκατετραμμένων βράχων μυτερῶν καὶ σκιώδους πρασιᾶς, ἐν τῷ μέσῳ δ' αὐτῶν στίλβον τὸ μικρὸν μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τούτου παρουσιάζεται ἐνώπιον ἡμῶν τῆς Θαλάττης ὁ πυθμὴν διὰ μέσον τῶν διαρκυνῶν κυνῶν κυμάτων. Πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν ἔτι καρχαρίες γιγαντώδεις, παραπλέων τὸ ἀκρωτήριο ὡς ἐπιτηδεύτατος κωπηλάτης, διήρχετο προσεκτικὸς ὑπὸ τὰ ὕδατα, ὅπως προκαταλάβῃ σωρείαν νεκρῶν ὀλίγων μακρὰν παίζουσῶν. Τὸ θέαμα ὅλον ἦτο θαυμασίον, στίλβουσα ἡ φύσις ἐκ φωτὸς καὶ θερμότητος, ἔσπερε δὲ τὴν σκηνὴν πᾶσαν οὐρανὸς σασπείρινος. Ἐνταῦθα οἱ Κ.Κ. Χουῶ καὶ Ῥαφφέ, οἱ δύο μᾶλλον τοὺς κινδύνους καταφρονοῦντες συνοδοιπόροι ἡμῶν μᾶς ἄφησαν, ὅπως μετὰ κόπου μεγάλου καταβῶσι πρὸς τὴν πενταχοσίους πόδας κατώτερον ἡμῶν κειμένην ἀκτὴν. Ὁ Κ. Χουῶ διέκρινε στρώματά τινα λάσας, ὁ δὲ Ῥαφφέ ἐκ τοῦ ἐγγυτέρω ἤθιλε νὰ παρατηρήσῃ δύο μυτερὰς βράχους, οὓς ἐδύνάτο τις προσφόρως ν' ἀποκαλέσῃ Ὀρέστην καὶ Πυλάδην. Οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ τοῦ αὐτοῦ βράχου προκύπτουσι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάττης καὶ προσήτοι εἰς μόνους τοὺς γύπας ὑπάρχουσι. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συνοδεύῃ μῦθός τις τὰ

τοιαῦτα φαινόμενα, ἡ φαντασία τῶν κατοίκων τῆς χώρας αὐτῆς δὲν εἰσεψε νὰ θέσῃ ἐπὶ τῶν ξηρῶν τούτων κορυφῶν, εἰς τὴν αἰχμὴν τῶν λεπτῶν τούτων σκοπιῶν, ὡς τὰ ἐβέλη τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Στρασοῦργης, ἀπειρὸν σωρὸν κόνεως χρυσοῦ. Ἡ χρυσὴ κόνις εἶναι τὸ αἰώνιον ὄνειρον τῶν λαῶν, οἵτινες δὲν σκέπτονται πλέον οὐδὲ περὶ μαγειῶν οὐδὲ περὶ θαυμάτων. Οἱ ἀνόντοι δὲν γνωρίζουσιν, ὅτι ὁ χρυσὸς κρύπτεται εἰς τὰ σπλάγχχνα τῆς γῆς, ὅτι δὲν σύρεται ἐπὶ βράχων ξηρῶν, ὡς λειχὴν, καὶ, ὅτι πρὸς ἀπόκτισιν αὐτοῦ ἀπαιτεῖται νὰ τὸν πληρώσῃ τις ὑπὲρ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἀξίαν!

Ἐνθ' οἱ δύο σύντροφοι ἡμῶν διάτρεχον τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην καὶ τολμηρὰν ὁδὸν, ἡμεῖς ἐξηκολουθοῦμεν τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας. Ἀλλὰ τοῦ πρώτου σπινθήρος τῆς φαντασίας κατευασθέντος εὐρέθημεν κατέναντι τοῦ πραγματικοῦ, ὠραίον μὲν καὶ τούτου βεβαίως, ἀλλὰ οὐδόλως παραλλάσσοντος τῆς καλλονῆς ὠραίου πεζοῦ λόγου. Ἢδὴ αἱ ὥραι παρήρχοντο, αἱ φορηταὶ ἀμαξαί, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μιχαήλ, ἀνέλαβον πρὸ πολλοῦ ἡδὴ τὴν εἰς Βαλακλάβαν ἄγουσαν, ἡ ὥρα τῆς συμφωνηθείσης συναντήσεως παρήλθε καὶ ὅμως οἱ δύο ἡμῶν σύντροφοι δὲν ἐφαίνοντο. Αἱ φωναὶ, τὰ σημεῖα, οἱ ἐπανειλημμένοι τουφεκισμοὶ ἡμῶν ἔμεινον ἄνευ ἀπαντήσεως, ὅτε τέλος μακρόθεν ἐρχόμενος μουρμουρισμὸς, ἐκ τῆς παραλίας ἐκβαίνων, ἐνεποῦν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν λυπηρὰν ἐντύπωσιν. Ὁ Ρουσσοῦ, προχωρήσας μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ ἀκρωτηρίου, ὥδεσε μετὰ πάσης σπουδῆς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Ἡμεῖς ἐντούτοις, λυμαινόμενοι ὑπὸ ζωηρᾶς ἀνησυχίας, ἡπορούμεν πῶς ἐδυνάμεθα νὰ σύρωμεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἀπειροῦ τοῦ τοῦ τείχους τὸν φίλον μας, ἐὰν τυχὼν ὑπῆρχε θυμὰ λυπηροῦ συμβεβηκότος, καὶ πῶς νὰ τῷ δώσωμεν τὴν ἀναγκαίαν συνδρομὴν, ἀπομακρυνόμενοι τῶν ἀποσκευῶν ἡμῶν, ὅπου περιεῖχοντο καὶ τὰ ἐργαλεῖα τοῦ ἱατροῦ μας Λεβελλιέ. Ἡ ἀγωνία ἡμῶν ὑπῆρχε μεγάλη, ὅτε τέλος ὁ Ρουσσοῦ ἀνερπᾶν ἐπὶ τῆς βράχεις τοῦ ἀκρωτηρίου. Εἰς πυροβολισμὸς, ὃν ἐπικολούθησε δεύτερος μᾶς ἔδωσαν τὸ συμφωνηθὲν σύνθημα καὶ ἀνήγγειλον ἡμῖν δυστύχημα. Ἀλλὰ ποῖον; Μετὰ τινα δευτέρᾳ λεπτᾷ δύο ἀμαξαὶ ταχυδρομοῦσαι ἤνεγκον τὸν ἱατρὸν καὶ τινὰς ἐξ ἡμῶν πρὸς τὸν ἀπαίσιον τόπον.

Τὰ συμβάντα δὲν ὑπῆρξαν μόνον τοῦτο ὅσον ἐφαντάσθημεν δεινὰ. Ὁ Χουῦ, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ἐργασίας του, δὲν ἐδυνήθη ν' ἀναβῇ τοῦ ἀκρωτηρίου τοὺς βράχους καὶ δις κατήντησε μέχρις ἐντελοῦς ἀπωλείας τῶν αἰσθησέων του. Εὐτυχὲς ὁ μὲς ὁ Ράφρε, ἐνεργοῦ ψυχῆς, ἐγκαίρως συναντήσας τὸν σύντροφον ἑαυτοῦ τῷ προσήνεγκε τὴν ἀναγκαίαν συνδρομὴν. Μετ' ὀλίγον ὁ ἀσθενὴς ἀνέλαβεν ἐπ' ὀλίγον τὰς δυνάμεις του περιβραχείς μὲ θάλασσαν, ἐνθ' αἱ προσκλητήριοι φωναὶ τοῦ ζωγράφου μάτην ἀντήχουν εἰς τοὺς βράχους, μὴ φθάνουσιν μέχρις ἡμῶν, ἔνεκα τῆς χωρίζουσας ἡμᾶς μεγάλης ἀποστάσεως. Τότε ἤρχισαν κοπιώδεις ἀγῶνες, διακοπτόμενοι συχνότατα ἀπὸ ἀποτυχίας. Ἀλλὰ καὶ φθὰ

σαντες μέχρι τοῦ ἀσθενοῦς ἐγένετο χρεῖα νὰ ἐκκενώσωμεν τὰ θηλάκια αὐτοῦ· διότι ἐντὸς αὐτῶν ἔφερε λίθους βάρους περίπου ἑκατὸν λιτρῶν, καὶ τούτους ἤνεγκεν ἡδὴ μετὰ ἀνδρείας ἀξιοθαυμάστου μέχρι τοῦ μέρους, ὅπου κατέπεσε. Ἀπαλλαγὴ τοῦ βάρους τούτου, ὅπερ ἀντὶ οὐδεμιᾶς θυσίας ἤθελε νὰ ἀποβρίψῃ καὶ ὑπὸ τὸ ὅποιον κατέπιπτεν, ὁ γεωλόγος ἡμῶν ἔφθασεν ἐπὶ ὁροπεδίου ὅπου τῷ προσνήχθησαν αἱ ἀναγκαῖαι βοήθειαι. Θέσαντες δὲ αὐτὸν ἐπὶ κλίνης ξηρῶν χόρτων, παρασκευασθείσης ἐπὶ μιᾶς ἀμάξης, τὸν μετεφέραμεν ἡσυχῶς εἰς Βαλακλάβαν.

Μεταξὺ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Βαλακλάβας ἡ ὁδὸς προχωρεῖ ἀναβαίνουσα καὶ καταβαίνουσα μέχρι τοῦ τερπνοῦ χωρίου Καδίχοι, κατοικουμένου παρ' Ἑλλήνων. Ἐνταῦθα ἀνοίγεται ἡ κοιλάς τῆς Βαλακλάβας, καταπράσινο· ὅλη ἐκ κήπων καὶ θαλερῶν φυτειῶν. Ἡ κοιλάς αὕτη κλίνει πρὸς μεσημβρίαν καὶ καταβαίνει οὕτω μέχρι τῶν χειλέων φυτικῆς τινος δεξαμενῆς, μεταξὺ λόφων ἀξιοθεάτων, εἰς τὴν ἡ θάλασσα ὁρμᾷ διὰ τινος στενῆς εἰσόδου. Ἡ δεξαμενὴ αὕτη σχηματίζει τὸν λιμένα τῆς Βαλακλάβας, ἱκανὸν νὰ χωρήσῃ μέγαν ἀριθμὸν πλοίων καὶ νὰ φυλάξῃ αὐτὰ ἀσφαλέστατα κατὰ παντὸς ἀνέμου καὶ κατὰ παντὸς κινδύνου. Ἄμα τις εὐρεθῇ εἰς τὸ μέσον τοῦ λιμένος νομίζει, ὅτι εὐρηται ἐντὸς λίμνης· τόσον καλῶς κρύπτεται διὰ τῆς διαθέσεως τῶν λόφων ἡ εἰσόδος τοῦ λιμένος αὐτοῦ. Ἀπλοῦν ἐὰν τις ῥίψῃ βλέμμα ἐπὶ τῆς παραδόξου καὶ ὅλως ἀγρίας ταύτης θέσεως ἀναγνωρίζει ἀμέσως τὸ καταγώγιον λαθρεμπορῶν, τὴν φωλεὰν πειρατῶν, πλέον ἢ κατ'ἀλλήλων ὅπως παραμονεύουσι καὶ διανεμῶσι λείαν. Ἀλλὰ, χάρις τῷ Θεῷ, ἀστυνομία δραστηρία καὶ αὐστηρὰ ἀγρυπνεῖ περὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἐμπλεων πειρασμῶν πρὸς τὰς ληστρικὰς ἐπιχειρήσεις τῆς θαλάσσης. Οὐδὲν πλοῖον δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐφεξῆς ἐγκαταλειμμένα ὕδατα τῆς Βαλακλάβας. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη, ἥτις ὑπῆρχε γενικὴ πρὸ ὀλίγου χρόνου, ἐτροποποιήθη διὰ τινος ἐσχάτης διαταγῆς τοῦ Πρίγκιπος Βοροντζῶφ, ἐξαιρούσης τὰ εἰς δυστυχήματα περιπίπτοντα πλοῖα. Καὶ ἀληθῶς ἤθελεν εἰσθαι λίαν ἀπάνθρωπον νὰ ἀφίνωνται εἰς τὴν ἀπόλειαν, ἐπὶ τῶν σιδηρῶν αἰγιαλῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ὁρμου, οἱ δυστυχεῖς, ὧν καταφύγιον τόσῳ πλησίον κείμενον ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν. Οὕτω ἡ Βαλακλάβα δὲν δέχεται πλέον σήμερον εἰμὴ τινὰς ἀλίεις, οἵτινες πεφορτωμένοι μὲ τὴν ἀφθονον λείαν αὐτῶν ἔρχονται τὴν νύκτα, ὅπως τεθῶσιν ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ὑψηλῶν τούτων ὄρεων.

Καταδεδικασμένη οὕτως εἰς τὴν ἀπραξίαν ἡ μικρὰ αὕτη πόλις, καίμενη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὁχθῆς τοῦ λιμένος, διατελεῖ ἄνευ ἐμπορίου, αἱ δὲ Ἕλληνες καί τοιοι αὐτῆς εἰσι παραδεδωμένοι εἰς τὴν γεωργίαν, μὲλις ἀρκούσαν πρὸς κατανάλωσιν, καὶ, ἄνευ τοῦ τίτλου τῆς πρωτεύουσας τοῦ ἐλληνικοῦ σώματος, ἡ Βαλακλάβα, μὴ μὴν τὴν ὠραίαν ναυτικὴν θέσιν φησ, δὲν ἤθελε κλίνεσθαι ἀξίᾳ τοῦ νὰ σημειοῦται ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἀλλ' εἰσέτι μένει μεγαλεῖον ἐκπεσόν. Ἡ ἀρχιῶτης ἐγίνωσκε τὴν Βαλακλάβην ὑπὸ τὸ ὄνομα

Σύμβολον. Ὁ Στράβων ἀναφέρει περὶ αὐτῆς ὡς ἐξαρτωμένης ἀπὸ τῆς Χερσοννήσου, καὶ, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς δεσχερείας τῆς ἐκτελέσεως, ὁ περιφανὴς γεωγράφος ἰσχυρίζεται, ὅτι τείχος ἦν ὡς ποτὲ τὸν λιμένα τοῦ Συμβόλου μετὰ τοῦ μεγάλου λιμένος τῆς Χερσοννήσου. Τὸ τείχος τοῦτο ἦτο βεβαίως ἀξιοθαύμαστον, εἴτε ἐν τῇ ξηρᾷ, εἴτε ἐν τῇ θαλάσσῃ ὑποθέτει οἰκοδομηθὲν τοῦτο ὁ συγγραφεύς. Ἀληθὲς ὅμως εἶναι, ὅτι ὁ λιμὴν οὗτος ὁ φυσικὸς πρῶτον ἀεκαλύφθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς αὐτοὺς ἐχρησίμευσε. Βραδύτερον δὲ οἱ Γενουήνσιοι, οἵτι ἐς δὲν ἄφιναν θέσεις τοιαύτας ἀκαταλήπτους, ἐκυρίευσαν καὶ τὴν Βαλακκλάβαν, καὶ ἐπὶ τοῦ ὅρου, ὅπερ δεσπόζει τὴν εἰσοδὸν ἀνατολικῶς, ὥκοδόμησαν εὐρύχωρον φρούριον, οὗτινος μένουσιν εἰσεῖτι τὰ ἐρείπια, καὶ ἴσως ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐποχῆς χρονολογεῖται τὸ σημερινὸν ὄνομα τῆς πόλεως ταύτης, ὅπερ, ὡς λέγεται, συνετμήθη ἐκ τοῦ *Bella chiave*, ἥτοι *ὥρατα κλεις*. Ἀληθὲς μὲν, ὅτι πολλοὶ ἐτιμολόγοι δι᾽ ἰσχυρίζονται, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει ὅλως ταταρικὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς λέξεως *Balocich*, σημαίνουσης *ἰχθυὶν*. Ἀλλὰ τί ἐνδιαφέρει ἡμῖν τὸ ὄνομα ἐρειπίου, ὅπερ ἄλλο τι δὲν εἶναι πλέον εἰμὴ ἐρείπιον; Ἡ Βαλακκλάβα συγκρίνεται ἐκ σωρῶν οἰκιῶν κατερθαρμένων καὶ σηκῶν προστατευομένων ὑπὸ τοίχων ἡμικαταρειπιωμένων. Κυρία τις ὁδὸς φέρουσα μαγαζεῖα ἔρημα, μία ἐκκλησία καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ τάγματος, ἰδοὺ τί ἄξιον παρατηρήσεως εὑρεται ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ ἑλληνικῇ ἀποικίᾳ.

Ὁ πιστὸς ἡμῶν Μιχαὴλ περιέμενεν ἡμᾶς εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως, ἀησυχῶν διὰ τὴν βραδύτητά μας. Ὁ ἀγαθὸς ὑπαξιωματικὸς ἐνεδύθη ἤδη τὴν τῆς παρατάξεως στολὴν του, καθαρὰν ὡς ἐκείνην ἀξιωματικοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Ἄλλως δὲ πρῶτην τὴν φροντίδα ταύτην ἐλάμβανεν ὁ σάκις παρεμεινόμενος καὶ ἐπὶ ὀλίγον χρόνον εἰς τι μέρος. Ὁ Μιχαὴλ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Κατσώνην, ἀρχηγὸν τοῦ ἑλληνικοῦ σώματος, δυνάμει τῶν συστάσεων αἱ ἐφέρομεν, κατάλυμα στρατιωτικὸν παρὰ τινι πτωχῇ γυναικί, γραίᾳ καὶ γῆρᾳ, ἥτις παρεχώρησεν ἡμῖν τὸν ἴδιον θάλαμόν της, τὸν μόνον, ὃν ἐδύνατο νὰ διὰ θέσῃ, καὶ μαγειρεῖν, οὗτινος ἡ ἐστία ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἐψυχρήθη. Μόλις ἀποκαταστάντες δὲν ἐβραδύνουμεν νὰ δεχθῶμεν τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ὑπαλλήλων ἀξιωματικῶν τοῦ μέρους τούτου, οἵτινες μετὰ εὐλοκίας προσήνεγκον ἡμῖν τὰς ὑπερησίας των. Μετὰ τινα ἀνάπαυσιν ἡ ἀδιαθεσία τοῦ Κ. Χουὲ ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνησυχῇ ἡμᾶς. Ἀλλὰ ταῦτοχρόνως εἶς τῶν ἀκολουθούντων ἡμᾶς ὑπηρετῶν, ὅστις ἐχρησίμευε πολὺ εἰς ἡμᾶς ὡς διερχόμενος, προσεβλήθη ἀπὸ βιαιότατον πυρετὸν, συλλέγων οὕτω τοὺς καρπούς τοῦ νομαδικοῦ βίου μας. Διευμενόμενος ἐν Βαλακκλάβῃ τόσον μόνον καιρὸν, ὅσος ἀπῆρτετο πρὸς ἐκδρομὴν τῶν γεωλόγων ἡμῶν καὶ πρὸς ἀπὸ κοινοῦ γενομένην ἐπίσκεψιν τῶν ἐρειπίων τοῦ Γενουηνσίου ὀχυρώματος.

Τὸ βουνὸν ὅπερ φέρει τὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους τούτους, οὗτινος τὰ λείψανα εἰσὶν εἰς τὴν ἀξιοθαύμα-

στα, εἶναι τόσον ἀπότομον, τόσον ἐκκλίνει, ὥστε μόλις δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ εἰς τι ἐδύνατο νὰ ὠφελήσῃ τὸ φρούριον τοῦτο, μὴ δεσπόζον τὸ σῶμα ὁλόκληρον τῆς θέσεως. Εἰς τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν κείμενα τὰ κυριώτερα καταστήματα, ἐκείνοντο ἀρκούντως ἡτρωλισμένα ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ ἀποτόμου, διότι τὸ ὄρος κατακαθέτω; πίπτει πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης καὶ πρὸς τὸ ἐσώτερον τοῦ λιμένος ἡ ἀνάβασις εἰς αὐτὸ διὰ στενῆς ἀτραποῦ ὑπάρχει δυσχερεστάτη καὶ ἐπικίνδυνος. Ἡρευνήσαμεν πολλοὺς τῶν πύργων τούτων. Ὁ δεσπόζων ὅλων τούτων τῶν ἐρειπίων περιέχει ἐκτεταμένην δεξιομενὴν, ὅπου φαίνονται ἀκόμη τὰ εἴδη ὁπτῆς γῆς ὑδαγωγεῖα. Ἀπαιτεῖται ἀληθῶς ἱκανὸν θάρρος διὰ νὰ ἀναβῇ τις μέχρι τοῦ ἐπιφύτου τούτου ὁροπεδίου. Ἀλλ' ἅμα ἂν φθάσῃ τις ἐπ' αὐτοῦ ἀπολαύει ἐκτεταμένης καὶ μεγαλοπρεποῦς θέας, ἥς ἡ θάλασσα, οἱ μελανοὶ βράχοι οἱ περιβάλλοντες τὸν ὄρμον καὶ τὴν καρκινώδη διώρυγα τοῦ λιμένος, σχηματίζουν τὸ ἐν μέρος. Πρὸς βορρᾶν ἐκτείνονται αἱ καλλιεργημέναι γαῖαι τῶν Ἑλλήνων καὶ σειρὰ λόφων καταφύτων ἐκτεινομένων μέχρις ἀπωτάτου ὁρίζοντος. Πύργος ὑψόμενος εἰς τὴν παραλίαν παρῆχει ἀγροίκον θάσιν μεγάλου ὕψους. Ἰχθυὺς εὐρίσκεται γεγλυμμένος ἐπὶ μιᾷς ζώνῃς αὐτοῦ καὶ τὸ ἔμβλημα τοῦτο φαίνεται ἐπιβεβαιοῦν τὴν ταταρικὴν ἐτιμολογίαν. Δύο δὲ εἰκόνες ἀγγέλων, εἰς σταυρὸς καὶ μία ἐπιγραφὴ ἐξηλειμμένη συμπληροῦσι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο. Τὸ ἔδαφος τοῦ φρουρίου εἶναι ἐσπαρμένον ἀπὸ βράχους ἀτάκτως ἐρριμμένους. Αἱ συνεχεῖς λαίλαπες, αἱ μυκώμεναι ἐπὶ τῶν ὑψομάτων τούτων ἐγύμνωσαν αὐτοὺς κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας· διότι δὲν εἶναι ποτὲ πιθανόν, ὅτι τοιαύτη ἰσχυρὰ θέσις δὲν ἤθελε περιέχει τοῦλάχιστον ἑκτασιν μεγέθους τινός, ὅπως παρατάσσωνται τὰ στρατεύματα τῆς φρουρᾶς. Τὸ πρῶτον τοῦτο μνημεῖον τῶν Γενουηνσίων, εἰ καὶ παραδόξως συλλήψεως, μᾶς ἔδωκε μολοντοῦτο ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ τῶν ἔργων, ἅτινα ὁ ἰσχυρὸς οὗτος λαὸς ἐπεχείρησεν, ὅπως ἀσφαλίσῃ τὴν ἀποικίαν του, ἥτις τόσα πολλὰ καὶ τόσα μεγάλα ἔφρυσεν ἔχνη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Κριμαίας.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ.

Τὸ ἔθιμον τῆς μονομαχίας ἐξαλείφεται ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐκ τῶν ἠθῶν μας· ἀλλ' ἂς μὴ ἐλπίζωμεν νὰ τὸ ἴδωμεν ἐντελῶς ἐξεληλυμμένον παρὰ ὅταν ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς δὲν θὰ ἐπιτρέπωσι τὴν ἐπ' ἀνοδὸν πράξιν, καθ' ὃν ἡ νομοθεσία εἶναι ἐφωτισμένη, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀρεθεύουσι εἰς τὴν δημοσιότητα τείνουσιν εἰς τὸ νὰ αὐξήσωσι τὴν προσβολὴν εἰς τὸ βλαπθὲν μέρος μετὰ τρόπον γελοῖον ἢ νὰ συγχέωσι διὰ τῆς αὐτῆς ἀποδοκιμασίας καὶ τὸν ἔνοχον καὶ τὸ θυμῶν. Ἵνα ἀνθρωπὸς τις τοῦ ὁποίου προσεβλήθη ἡ ἀδελφὴ, ἡ γαμικὴ κλίνη ἀποτόμως καὶ προδοτικῶς ἴνα, λέγομεν, μὴ ζητήσῃ